Управління освіти Чернівецької міської ради

Міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Розробка гурткового заняття

«Ми в цьому світі не одні – наші друзі перелітні птахи»

Пропонується для проведення
виховного заходу в рамках тижня біології,
гурткового заняття або
Дня зустрічі птахів
для учнів,
вихованців гуртків 3-5 класів.

Виконала: керівник гуртка

Єфтемій Дана Георгіївна

Чернівці - 2020

Мета: Активізація знань гуртківців про перелітних птахів Буковини.

Освітня. Поповнення знань гуртківців про роль птахів в природі і житті людини, різновиди перелітних птахів Буковини.

Розвиваюча. Розвивати пізнавальні інтереси гуртківців, мислення, уміння концентрувати увагу для пошуку відповіді.

Виховна. Виховувати бажання допомагати, ставитися до пернатих друзів бережливо, закладати основи екологічної свідомості і культури.

Тип заняття: засвоєння нових знань.

Матеріали та обладнання: плакати і малюнки, мультимедійна презентація, демонстраційний матеріал, інструкція по виготовленню поробки.

Основні поняття та терміни: птах, перелітні птахи, пір'я, гніздо, дзьоб, шпаківня.

Епіграф заняття. "Як не буде птахів, то і людське серце стане черствішим" (М.Стельмах)

Хід заняття

І. Організаційний момент

1. Привітання (*слайд 1*)
2. Позитивна установка на навчальну діяльність

ІІ. Актуалізація опорних знань *(бесіда)*

- Яка зараз пора року?
- Назвіть всі весняні місяці.
- Назвіть перші ознаки весни. (Розвиток бруньок; розпускання листків; зеленіє трава; з'являються первоцвіти; дні стають довшими, а ночі коротшими; сонце піднімається вище над горизонтом, повертаються з вирію перелітні птахи.)

ІІІ. Мотивація діяльності

– Діти, погляньте за вікно – з кожним днем стає все тепліше і зовсім скоро до нас разом із приходом весни повернуться її перші провісники. (*слайд 2*)

Діти, а чи любите ви складати пазли?

— Тож складіть їх. (Вихованці отримують конверти з пазлами птахів та складають їх)

Складання пазлів

— Хто зображений на них?

— Хто такі птахи? (Це тварини)

— Основними ознаками птахів є? (Пір'я, дзьоб, крила)

— Чим відрізняються птахи від інших тварин? (Тим, що їхнє тіло вкрите пір'ям).

— Це основна ознака, за якою ми відносимо цих тварин до групи птахів.

Скажіть, будь ласка, що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття?

IV. Повідомлення теми і мети заняття.

Як ви думаєте про що ми будемо говорити на занятті? (*слайд 3*)

Відгадування загадки

Прилетіли гості,

Сіли на помості.

Без сокири, без лопати

Поробили собі хати. (*Птахи*)

- Отже, темою нашого заняття є «Ми в цьому світі не одні – наші друзі перелітні птахи».

- Птахи повертаються із зимівель. І ось сьогодні ми поглибимо і узагальнимо знання про перелітних птахів, навчимось розуміти значення птахів у природі і житті людини. Будемо вести розмову про перелітних птахів. Адже скоро прийде весна і до нас із далеких країв повернуться наші пернаті друзі, які будуть радувати нас своїми піснями та рятувати наші садки від комах-шкідників.

Разом з першим весняним теплом птахи летять на батьківщину, на місця своїх колишніх літніх гніздівель. Вони повертаються один за одним, починаючи з березня і закінчуючи початком травня.

V. Вивчення нового матеріалу

Відео про перелітних птахів.

Тепер детальніше розглянемо кожного перелітного птаха та узагальнемо подану інформацію. (слайд 4-11)

Хвилинка-цікавинка *(слайд 12)*

Для допитливих

- Солов'ї, так само, як і люди, вчаться співати тривалий час. Лише на третьому році життя вони стають справжніми співаками. У навчанні найголовніше, щоб молоді солов'ї мали змогу слухати старших. Досвідчені солов'ї – це ніби вчителі для молодих солов'їв.
- Деякі лелеки під час перельоту періодично засинають. Втомлена пташка переміщається в центр ключа, закриває очі і дрімає приблизно 10 хвилин. В цей час утримати висоту і напрямок польоту лелеці допомагає гострий слух.
- В птахів існує певний порядок відльоту птахів. Першими відлітають комахоїдні птахи (Плиска). Потім відлітають зерноїдні – ті, які живляться плодами і насінням рослин (вівсянка, чиж, зяблик). А пізніше всіх летять качки і гуси, вони збираються в дорогу, коли замерзають водойми, тому що це водоплавні птахи.

- Гніздо чубатих стрижів – найкрихкіше – це крихітна пластинка із слини і пари шматочків кори дерева. Таке гніздо витримує вагу всього одного маленького яєчка. Батьки в цей час сидять поруч на гілочках.
- Деякі птахи, наприклад, орли та лелеки, передають свої гнізда у спадковість.

1. ***Дидактична гра «Асоціативний кущ»***

Яких птахів називають перелітними? Назвіть їх, створивши асоціативний кущ. *(слайд 15)*

Зайві слова: синиця, дятел, горобець, сойка, сорока, омелюх, снігур.

– Як називають птахів, що не належать до перелітних?

(Осілі птахи)

2. Пташина вікторина

- Швидко скрізь цей птах літає, безліч мошок поїдає, за вікном гніздо будує, тільки в нас він не зимує. *(Ластівка)*
- Яка пташка наших лісів краще всіх наслідує пташиним голосам? *(Шпак)*
- Кожен заслухається співом цього малесенького сіренького співця. *(Соловей)*
- Стукіт цього строкатого птаха ми можемо чути цілий рік. *(Дятел)*

- Високо піднімаються ці невеличкі сіренькі пташки в прозоре блакитне небо і заливаються там чудовим співом. (*Жайворонок)*
- Цей птах з приходом весни летить до лісу. *(Синичка)*
- Птах, який першим прилітає на батьківщину з вирію, вісник весни. *(Грак)*
- Птахи, що селяться у своїх минулорічних квартирах. *(Шпаки, ластівки)*

Слова педагога. До нас сьогодні приходив листоноша. Давайте разом послухаємо, які телеграми надіслали ваші пернаті друзі.

Телеграма від шпаків

Оглянули шпаківні, виготовлені вами, залишились задоволені. Дякуємо за роботу. Обіцяємо влітку знищити всіх шкідників в саду.

Телеграма від ластівок

Вилітаємо з Африки. Чи вже є у вас комахи? Якщо немає – затримаємось в дорозі.

Телеграма від синичок

Дуже вдячні за турботу про нас в цей важкий зимовий час. Ми відлітаємо до своїх домівок з добрими згадками про вас. Пташкам, які летять сюди, розповімо про вас і дамо їм вашу адресу.

Гей летіть сюди птахи,
Наші славні співаки,
Вже для вас готові хати,
Змайстрували їх хлоп’ята.
І дорослі і малята,
Будуть вас охороняти,
Буде досить для пташок,
Гусениць і комашок.

4. Робота з малюнками. Визначення за зображенням перелітних птахів.

(слайд 16)

5. Фізкультхвилинка «Ластівка» *(слайд 17)*

Скік, скік! Всі на гілки, (*стрибають*)

Розімнемо трішки спинки. *(відводять ручки за спину)*

А тепер іще крилята, *(крутять кистями рук)*

Щоб могли швидко літати. *(імітують літаючі рухи)*

Прошу я усіх сідати. (*сідають за парти*)

Повторити 2 рази.

6. Інтелектуальна гра «Так чи ні» *(слайд 18)*

Вивішувати шпаківні навесні.

Стріляти з рогатки по птахам.

Допомагати хворій або пораненій птиці.

Розбивати пташині гнізда.

Підгодовувати птахів ранньою весною.

Нести додому здорових пташенят.

Підходити близько до гнізд птахів.

Вивчати птахів.

7. Дидактична гра «Знайди пташку» *(слайд 19)*

Завдання: Знайти пташок, які заховались на малюнку.

8. Інтелектуальна гра знайди пару «Прислів'я про птахів» *(слайд 20)*

Народ здавна спостерігає за поведінкою пташок. Про горобців кажуть, що коли у вони у поросі купаються – на дощ, або коли сидять, настовбурчивши пір'я – на дощ, а коли веселі – на хорошу погоду.

Не вчи солов'я співати, свої пісні має.

Де лелека водиться, там гинуть комашки.

Де пташки – там щастя родиться.

У кожного солов'я а орла літати.

Ліпше пташці на зеленій вітці, а соловей його закінчує.

Ластівка день починає, ніж у пана в клітці.

Всяка пташка пісня своя.

9. Інтелектуальна гра «Хто перед нами?» *(слайд 21)*

Підібрати риси характеру людини, які найбільше відповідають названим птахам:

горобець, зозуля, ластівка, лебідь, орел, соловей, сова, сорока

Соловей – мелодійність, співучість

Зозуля – недбала матір

Лебідь – вірність, кохання

Ластівка – доброта, щирість

Орел – сміливість

Сова – мудрість

Сорока – крадійка

Горобець – безтурботність

10. Виконайте завдання «Перекладач» *(слайд 22)*

Розшифруйте, які птахи ховаються за переплутаними буквами.

Убгол, лисичка, лекале, росока, ронаво, воножайрок, льражуве, роцьбего, телдя, гурсні.

VI. Узагальнення й систематизація знань

- Чому відлітають восени птахи?
- Що страшніше для птахів: голод чи холод?
- Як ми можемо допомогти перелітним птахам нашого краю? (Учні розповідають про збирання корму і виготовлення годівниць).

1. Дидактична гра «У кого який дзьоб?» *(слайд 24)*

Знайдіть кожній пташці свій дзьоб. Проведіть лінії від дзьоба до птаха.

Який птах зайвий?Чому? (Зайва сова. Це зимуючий птах)

2. Дидактична гра «Що за диво-пташка?»

Хто гнізда свого не має,

Яйця іншим підкладає

Та у лісі в холодку
Все кує: ку-ку, ку-ку? *(Зозуля)*

Птах великий і красивий,
Чорний або сніжно-білий,
Гострий дзьоб, тоненькі ноги,
Вернувсь з далекої дороги. *(Лелека)*

Сам вечірньої години
Заховався в кущ калини,
Та на дудочку одну
Грає пісню чарівну. *(Соловей)*

Гриць дивується, питає:
Що за пташка так співає?
Як горобчик, цвірінчить,
Мов сорока, скрекотить.
А ще інколи буває,
Що кричить немов сова!
Хто виспівує отак?
Та то ж так співає… *(Шпак)*

Швидко скрізь цей птах літає,
Безліч мошок поїдає,
За вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує. (*Ластівка*)

Ти відгадай мою загадку,
Вгорі тремтить сіренька цятка,
Й пісні співає голосні.
Та жаль, що тільки навесні.

Ну називай же без відмовок,

Що ця пташка… (*Жайворонок*).

3. Дидактична гра **«Чия лапка?»** *(слайд 25)*

Назвіть птахів, по представлених на картинці лапках.

1.Чапля; **2.**Качка; **3.**Куріпка; **4.**Дятел; **5.**Орел; **6.**Страус.

4. Гра «Знайди зображення» *(слайд 26)*

На малюнку знайти зображення птахів і назвати їх. Кого ви бачите ще?

VII. А зараз на нас очікує цікавий та пізнавальний майстер-клас. Пропоную вам створити власними руками поробку з картону «Будиночок для птахів». *(Вихованці отримують інструкцію по виготовленню поробки)*

VIII. Підбиття підсумків. Рефлексія

— Як змінюється життя птахів з настанням весни? *(Повертаються в рідні краї перелітні птахи. Птахи будують або ремонтують гнізда, відкладають яйця, виводять пташенят.)*

— Чому стали можливі такі зміни в житті птахів? *(Стало більше корму. Багато птахів живляться комахами, а з приходом тепла комахи вибираються зі своїх укриттів.)*

IX. Домашнє завдання *(слайд 23)*

Поспостерігайте за поведінкою птахів. Простежте за одним з птахів і розкажіть про його зовнішній вигляд, поведінку.

Підготуйте розповідь про перелітного птаха, який вам найбільше подобається. Розкажіть: як його називають, за якими ознаками його можна впізнати, коли повертається з теплих країв, чим живиться, як будує гніздо і виводить пташенят.

X. Висновок *(слайд 27)*

Слово педагога. Птахи — це невід'ємна частина природи, яку ми зобов'язані захищати. Спільні зусилля вчених, працівників заповідників, національних парків, юних натуралістів, всіх любителів природи дозволять зберегти все це багатство.